

Интернационализация на висшето образование в Русенски университет „Ангел Кънчев“

Юлиана Попова, Христо Белоев, Борислав Ангелов

Internationalization of Higher Education in University of Ruse “Angel Kanchev”: This paper presents the results of a survey, conducted by the European University Association and focused on readiness of the universities in Europe for the internationalization of higher education. The conclusions drawn from the survey indicate the priorities for internationalization of the European universities which coincide with the strategic goals of the University of Ruse for the period 2014 -2020.

Key words: internationalization of higher education, European University Association

ВЪВЕДЕНИЕ

През последните години в дневния ред на Европейската комисия по въпросите на висшето образование осезателно присъства темата за модернизация и интернационализация. На нея са посветени редица програмни и стратегически документи на Комисията, като Modernizing Europe's Higher Education Systems 2011 [1], Rethinking Education – 2012 [2] и European Higher Education in the World -юли 2013. [3] В тези документи се заявява, че висшето образование е в основата на Стратегията Европа 2020 за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, тъй като то играе решаваща роля за персоналното и общественото развитие и подготвя висококвалифициран човешки капитал за икономиката на знанието чрез своето влияние върху изследванията и иновациите.

Независимо от факта, че Болонският процес и съществуващите програми за европейски обмен като Еразъм, Еразъм Мундус, Темпус и Мари Кюри осигуряват възможности за висока степен на сравнимост и трансфер на образователни практики между висшите училища в рамките на Европейското пространство за висше образование, интернационализацията на този етап е интраевропейски феномен, без достатъчно застъпено глобално измерение. Именно затова за новия програмен период 2014 – 2020 година Европейската комисия препоръчва разширяване на международния контекст на европейското висше образование и разпространение на европейските образователни практики по света – в Азия, Близкия Изток и Латинска Америка, където да бъде утвърдена репутацията на Европа за постигнато топ-качество във висшето образование.

Настоящата разработка представя данни от актуално изследване на Европейската университетска асоциация, посветено на перспективите за интернационализация на висшите училища в Европа. В контекста на резултатите от изследването се визира готовността на Русенския университет да отговори на най-съвременните тенденции във висшето образование в глобален мащаб.

ИЗЛОЖЕНИЕ

В своите най-актуални документи Европейската комисия очертава основните приоритети във връзка с интернационализацията на висшите училища в Европа, а именно: широка промоция на международната мобилност на студенти и преподаватели, предлагане на иновативни образователни съдържания в учебните планове на специалностите, стремеж към високи постижения в образованието и изследванията и не на последно място – постигане на стратегически партньорства с висши училища, институции на държавната администрация, частния и неправителствения сектор в световен мащаб.

За да установи готовността на висшите училища в Европа за по-широки перспективи на тяхната интернационализация, в края на 2012 г. Европейската университетска асоциация проведе он-лайн проучване сред университети от 47-те

страни в Европейското пространство за висше образование. В резултат от изпратените въпросници до висшите училища, он-лайн анкетата е върната попълнена от 175 институции за висше образование от 38 страни, като Русенският университет е единственият участник от България. Най-голям е броят на участващите университети от Германия и Испания – по 16 и от Италия и Турция – по 13.

Основните изводи от това изследване по отношение на интернационализацията на висшите училища в Европа са:

- Около 1/3 от респондентите са посочили, че чуждестранните студенти в техните институции са над 10 % от всички приемани студенти, докато в останалите 2/3 от университетите техният брой под 10 %, като и Русенският университет попада в тази категория. По географски признак по-голям е броят на чуждестранните студенти в университетите от Северна и Западна Европа и по-малък – в Южна и Източна Европа. Ясно е, че при избора на дестинация за обучение от страна на чуждестранните студенти все още се поставя разделителна линия между Запад и Изток и този стереотип трудно може да бъде преодолян.
- 91 % от отговорилите смятат, че Европейската стратегия за интернационализация на висшето образование би имала добавена стойност за университетските ръководства, националните органи и цялата академична общност. Влиянието на тази стратегия върху конкретните висши училища се индикира от участниците в изследването в следните посоки: за развитие на институционални партньорства с нови региони и страни /73 %/, за изпращане на повече студенти в чужбина /72 %/, за увеличаване броя на приеманите чуждестранни студенти във висшето училище /68 %/, за по-добрата осведоменост на преподавателския състав относно възможностите, които предлага интернационализацията /67 %/, за обявяването на повече курсове на английски език /67 %/, за развитието на съвместни специалности с взаимнопризнати дипломи /61 %/, за по-добро позициониране в международни рейтингови системи /49 %/ и т.н. Интересен факт е, че сред европейските университети все още не е достатъчно популярно привличането и назначаването на преподаватели от чужбина, а това също е един от приоритетите в стратегията за интернационализация.
- Идентифицираните топ-три приоритета в институционалните стратегии за интернационализация на висшето образование, са както следва: привличане на повече чуждестранни студенти /52 % от университетите-участници/, като стратегическият фокус е върху привличането на студенти за магистърско обучение, интернационализация на обучението чрез въвеждане на международно значими компоненти в учебните планове и програми /41 % от университетите/ и осигуряване на повече възможности за собствените студенти за обучение в чужбина /40 % от университетите/.
- По отношение на лостовете за влияние на Европейската стратегия за интернационализация на институционално ниво повечето от респондентите са открили следните възможности: увеличаване на финансирането за обмен и сътрудничество, подкрепа за развитието на институционални стратегии за интернационализация и увеличаване относителния дял на мерките за подкрепа на интернационализацията от страна на ЕС.
- Университетите са идентифицирали първите три средства, чрез които европейските програми могат да допринесат за развитието на институционална интернационализация, а именно: финансиране за студентска

мобилност /80 % от респондентите/, развитие на съвместни партньорски инициативи /68 %/ и финансиране на преподавателска мобилност /42 %/.

- Възможностите за финансиране отново са приоритетно открити и при отговорите на въпроса относно очакванията от изпълнението на Европейската стратегия за интернационализация на висшето образование – 88 % от респондентите са заявили, че очакват осигуряване на гъвкави възможности за финансиране, които да облекчат обмена и сътрудничеството с международни и европейски партньори. Освен това институционалните очаквания са свързани със стратегическото развитие на университетите: подкрепа за стратегически алианси в Европа, подкрепа за развитието на повече партньорства, както и помощ при разработването на съвместни програми с европейски партньори.
- Като фактори за стимулиране и подкрепа на интернационализацията на институционално ниво, по-голямата част от респондентите са посочили усъвършенстването на езиковите умения на студентите и преподавателите и увеличаване на финансирането.
- На въпроса как да бъде увеличен приносът към интернационализацията на национално ниво повечето от респондентите са отговорили, че това може да стане чрез увеличение на финансирането, развитие на национална стратегия за интернационализация, облекчаване на бюрократичните процедури по места, напр. визовите изисквания, подобряване на законодателството, отнасящо се до взаимно признаване на дипломите и др. [4]

Както се вижда, в европейските университети с голямо единодушие се подкрепят перспективите за интернационализация на висшето образование, но също така категорично се изтъква необходимостта от финансова подкрепа от страна на ЕС за постигане на тази стратегическа цел, както и от нормативни промени на национално ниво, за да се стимулира този процес.

Направеното изследване на Европейската университетска асоциация очертава посоките, в които ще се осъществява интернационализацията на висшето образование през периода 2014 – 2020 г. Тези перспективи са отчетени в разработената **Стратегия на Русенския университет за модернизация и интернационализация на образователната и научна дейност през периода 2014 -2020 г.**, която беше представена в пакета документи при кандидатстването за нова Еразъм харта през м. май 2013 г.

В разработения документ Русенският университет си поставя следните **стратегически цели**, свързани с модернизация и интернационализация на висшето образование:

- Повишаване качеството и привлекателността на предлаганото висше образование чрез усилване международното измерение на учебните планове и програми във всички степени и форми на обучение, трансфер на ноу хау и международни добри практики в методите за обучение и изследвания, насърчаване на творчеството, иновациите и предприемаческия дух сред мобилните студенти и преподаватели;
- Развитие на мрежата от международни партньорства на университета и разширяване на нейния географски обхват чрез интензифициране на двупосочната мобилност в Европа и към/от останалата част на света във всички нейни форми;
- Усъвършенстване на системата за управление и финансиране на университета чрез оползотворяване на възможности за изпълнение на образователни и изследователски проекти по различни програмни схеми в партньорство с

образователни и изследователски институции и бизнес организации от Европа и останалата част от света;

За изпълнението на **първата стратегическа цел** Русенският университет предвижда осъществяване на следните по-важни дейности: поддържане на съответствие на предлаганите специалности за степените бакалавър, магистър и доктор с потребностите на европейския пазар на труда и изискваните от него висши квалификации и преносими умения; поддържане на прозрачност и видимост на постиженията чрез непрекъснат мониторинг и измерване на качеството на образованието и изследванията; увеличаване броя на предлаганите специалности на английски език, включително за дистанционна форма на обучение, с оглед привличането на студенти от Европа и останалата част на света.

За реализацията на **втората стратегическа цел** Русенският университет се ангажира да утвърди и развие създадените до този момент партньорски отношения с университетите и организации от Европа, като се стреми да не допуска „латентни“ споразумения и да насърчава действеността на съществуващите двустранни договори. Друга дейност в изпълнението на тази цел е сключването на нови споразумения за студентска и преподавателска мобилност, както и прилагането на нови форми на мобилност, като: мобилност в полза на персонал от предприятия с цел провеждане на обучителни курсове и мобилност за получаване на образователна степен.

С оглед на водещите позиции на Русенския университет в трансграничния българо-румънски регион край река Дунав и активните му действия за осъществяване на Стратегията на ЕК за Дунавския макрорегион, най-приоритетно и перспективно за университета е сътрудничеството при осъществяване мобилност и интегрирано обучение с партньорски институции от Дунавското пространство.

В изпълнение на **третата стратегическа цел** основен приоритет при заявяването на проекти от страна на Русенския университет ще бъде формирането на алианси на знанието в сътрудничество с бизнес организации с оглед насърчаване на творчеството и предприемаческия дух сред обучаваните студенти и подготовката им за адекватна реализация на трудов пазар, чиито параметри са очертани от Европейската стратегия 2020 за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Друг приоритет ще бъде изпълнението на проекти в сътрудничество с бизнес организации за оползотворяване на възможности за продължаващо обучение и квалификация и кариерно развитие на техния персонал.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Стратегията за модернизация и интернационализация на образователната и научна дейност в Русенския университет си поставя амбициозни цели, които изцяло се вписват в набелязаните стратегически приоритети на европейското висше образование. Създадената вътрешнонормативна база в университета, ориентацията към иновативни образователни практики, както и отвореността към международен обмен и трансфер на знания осигуряват необходимите предпоставки за успешно развитие на Русенския университет през периода 2014 – 2020 година.

ЛИТЕРАТУРА

[1] High Level Group on the Modernization of Higher Education. Report to the European Commission on Improving the quality of teaching and learning in Europe's higher education institutions. June 2013.

[2] Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите. Преосмисляне на образованието: инвестиране в умения за постигане на по-добри социално-икономически резултати. Страсбург, 20.11.2012 COM/2012/ 669 final.

[3] Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. European higher education in the world. Brussels, 11.07.2013, COM /2013/ 499 final

[4] Internationalization in European higher education: European policies, institutional strategies and EUA support. EUA Membership Consultation 2013.

За контакти:

Доц. д-р Юлиана Попова, Русенски университет "Ангел Кънчев", e-mail: jpopova@uni-ruse.bg;

Проф. д-р Христо Белоев, Русенски университет "Ангел Кънчев", e-mail: hbeloev@uni-ruse.bg;

Доц. д-р Борислав Ангелов, Русенски университет "Ангел Кънчев", e-mail: bangelov@uni-ruse.bg.

Докладът е рецензиран.